

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра екології, технології захисту навколишнього
середовища та лісового господарства

05-02-244

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання педагогічної практики для здобувачів вищої
освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною
програмою «Екологія» спеціальності 101 «Екологія»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості освіти ННІАЗ
Протокол № 7
від 14.14.2020 року

Рівне – 2020

Методичні вказівки до виконання педагогічної практики для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Екологія» спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Клименко Л. В. – Рівне : НУВГП, 2020. – 13 с.

Укладач: Клименко Л.В. – канд. с.-г. н., доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства.

Відповідальний за випуск – Клименко М. О., д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства.

Керівник групи забезпечення
Спеціальності 101 «Екологія»

Клименко Л. В.

© Л. В.Клименко, 2020

© НУВГП, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	4
2. ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ БАЗИ ПРАКТИКИ.....	5
3. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	6
4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ЗВІТУ	9
5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ.....	10
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ.....	11
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	13

ВСТУП

Педагогічна практика є важливою частиною навчально-виховного процесу в ході якого проходить безпосереднє поєднання і реалізація теоретичних знань, що отримують студенти на заняттях з їх практичною діяльністю в якості педагогів. Це дозволяє з одного боку, закріпити і поглибити знання теорії, а з іншого – набути вміння і навички необхідні для майбутньої самостійної роботи. В системі підготовки вчителя важливе місце належить педагогічній практиці. Вона є ланкою між теоретичним навчанням майбутніх вчителів та їх самостійною роботою в навчально-виховних закладах, надає досвід педагогічної діяльності. Педагогічна практика проводиться для студентів-практикантів V курсу, протягом чотирьох тижнів. Вона сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього спеціаліста до педагогічної діяльності, визначає ступінь його професійної здатності і рівень педагогічної спрямованості. Основними умовами ефективності педагогічної практики є її теоретична

обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту та організації практики, систематичність та наступність у проведенні. Базами проведення практик є загальноосвітні навчальні заклади різних типів, які мають необхідну і достатню навчально-методичну і матеріальну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Мета педагогічної практики – формування у студентів системи необхідних педагогічних умінь й навичок, фахових здібностей, особистісноіндивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії вчителя екології в оптимально наближених до роботи умовах; вдосконалення і втілення на практиці знань і вмінь, набутих методик викладання дисциплін екологічного спрямування; здійснення цілісної системи навчально-виховної роботи з виконанням функцій викладача екології. Студенти практично знайомляться з усіма напрямками навчально-виховного процесу, його специфічною своєрідністю в різних групах учнів, вікових, і типах освітніх закладів, набувають досвід самоорганізації педагогічної діяльності, стимулювання та розвитку пізнавальної активності, життєдіяльності, організації взаємодії з ними. Педагогічна практика вирішує наступні завдання:

1) ознайомлення зі школою, кабінетами екології, біології та хімії та їх матеріально-технічним забезпеченням;

2) ознайомлення з планом роботи школи, календарним, тематичним і поурочним планами вчителів екології, планом виховної роботи класного керівника;

- 3) відвідування та аналіз уроків вчителів школи;
- 4) планування уроків на період педагогічної практики, розробка їх конспектів, проведення уроків, їх аналіз та самоаналіз;
- 5) відвідування і аналіз позакласних заходів, які проводяться вчителями екології, класним керівником або заступником директора з виховної роботи;
- 6) планування, складання власних сценаріїв і проведення позакласних виховних заходів з екології;
- 7) організація індивідуальної роботи з окремими учнями, консультування учнів, які займаються науковою роботою в Малій академії;
- 8) підбір та виготовлення дидактичного матеріалу, наочних посібників, допомога вчителям екології в обладнанні кабінетів;
- 9) Підготовка звітної документації.

2. ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ. БАЗИ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика на VI курсі – один з найважливіших обов'язкових видів навчальної роботи студентів, який сприяє професійній підготовці викладача-еколога. Програма передбачає реалізацію теоретичних основ дисципліни «Методика викладання дисциплін екологічного спрямування» у різноманітні форми і види навчальної та позакласної роботи. Відповідно до навчального плану студенти-екологи проходять педагогічну практику на VI курсі у середніх загальноосвітніх школах, гімназіях, ліцеях, коледжах міста, Рівненської області.

Керівництво практикою здійснюють провідні викладачі кафедри університету. Перед початком практики проводяться організаційні збори, на яких студентам

повідомляють мету і завдання практики, її тривалість, види і форми педагогічної діяльності студентів, порядок обліку та оцінювання їхньої роботи. Після закінчення педагогічної практики студенти повинні подати звітну документацію.

Підсумки педагогічної практики підводять на звітній конференції, на якій студенти доповідають про результати своєї діяльності.

3. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У результаті проходження практики студент повинен знати:

- техніку безпеки на всіх етапах діяльності в навчальному закладі та в позаурочний час;
- основні методи навчання (словесний, наглядний, практичний);
- особливості організації структури уроків в залежності від їх дидактичної мети;
- принципи використання демонстраційного матеріалу при різних типах уроків.

Після завершення практики студент повинен вміти:

- планувати та організовувати навчальні уроки з екології;
- виконувати роботу класного керівника;
- самостійно проводити пробні та залікові лекції;
- аналізувати відвідані або проведені лекції;
- планувати та складати власні сценарії і проводити позакласні виховні заходів з екології;
- виконувати методичну роботу;
- складати звітну документацію.

Обов'язки студента. Студенти університету при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати на кафедрі від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- студент-практикант зобов'язаний розпочати і завершити практику у визначений термін, тривалість робочого дня для практиканта у школі становить не менше 6 годин;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;

- під час практики студент зобов'язаний дотримуватись правил внутрішнього розпорядку школи, виконувати розпорядження адміністрації закладу та керівників практики;

- забороняється без поважних причин і дозволу керівника практики від закладу та університету відлучення з практики;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно завершити практику і прибути до університету;

- своєчасно скласти звіт та отримати залік з практики.

Звіт з практики захищається студентом (з диференційованою оцінкою) в комісії, призначеній завідувачем кафедри. Оцінка студента за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його оцінками за результатами підсумкового контролю відповідного семестру. Студент, який не ліквідував академічну заборгованість з практики до початку наступного семестру, відраховується з університету.

Обов'язки керівника практики:

- перед початком практики контролює підготовку баз практики і, якщо вважає за потрібне, до прибуття студентів проводить відповідні заходи;

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику;

- інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки (з обов'язковим підписом студента у відповідному журналі на кафедрі);

- надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, програми, щоденник, календарний план, індивідуальне завдання, методичні рекомендації);

- доводить до відома студентів вимоги про звітність з практики, прийнятої в університеті, а саме: подання письмового звіту, відповідно оформлене індивідуальне завдання, доповідь, повідомлення, виступ тощо;

- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;

- контролює забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;

- контролює виконання студентами-практикантами правила внутрішнього трудового розпорядку, веде або організовує ведення табеля відвідування студентами бази практики;

- у складі комісії приймає заліки з практики;

- подає завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики студентів.

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ЗВІТУ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Загальні положення. Основним завданням звіту з практики є висвітлення проходження педагогічної практики.. Враховуючи, що лекція – основна форма організації навчально-виховної роботи, студенти-практиканти повинні за час практики оволодіти методикою підготовки, проведення і аналізу лекцій різних типів та видів. Практиканти зобов'язані самостійно готувати і проводити лекції з екології, творчо підходити до вибору типу лекції, використовувати різноманітні методи, прийоми і технічні засоби навчання, опрацьовувати спеціальну методичну, наукову та науковопопулярну літературу. Консультації з цих питань, контроль і оцінювання залікових лекцій здійснюють групові керівники-методисти з біологічних та хімічних факультетів, вчителі екології, біології та хімії. Виконуючи функції класного керівника, практиканти повинні у закріплених за ними групах самостійно підготувати і провести один виховний захід. В цій роботі вони консультуються і одержують допомогу класних керівників, заступника директора з виховної роботи в закладі, методиста з кафедри педагогіки, які й оцінюють цю роботу. Звіт з практики повинен бути підготовлений студентом і представлений викладачеві на оцінку у встановленні строки. Звіт з практики, представлений в закінченому вигляді на оцінку викладачеві, на переробку, з метою підвищення оцінки, не повертається. Після закінчення терміну подання звітів з практики на перевірку роботи приймаються, але оцінка занижується. За необхідністю викладач може запросити студента на консультацію для співбесіди зі звіту з практики.

Вимоги щодо написання та оформлення звіту:

Зміст звіту з педагогічної практики повинен бути розкритий достатньо повно і докладно. Обов'язково повинен простежуватися творчий (по можливості самостійний) підхід студента-практиканта.

Звіт з практики повинен складатися з таких основних структурних елементів:

1. Заліковий лист проходження педпрактики.
2. Характеристика роботи студента, складена педагогами і завірена директором установи.
3. Письмовий звіт студента про проходження педагогічної практики, в якому вказується кількість відвіданих лекцій з екології, проведених педагогами та студентами-практикантами, кількість самостійно проведених лекцій, основні досягнення і недоліки під час їх проведення, проведення виховної та позакласної роботи, виготовлення наочних посібників, позитивні та негативні моменти педагогічної практики, пропозиції по її вдосконаленню.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Завершується практика колективним обговоренням результатів разом із студентами, керівниками-методистами, педагогами освітньої установи, де проходила практика. Підсумки підводяться на звітній конференції кафедри. Студент, який не виконав програму скеровується на практику вдруге в період канікул, або відраховується з навчального закладу.

Обсяг звіту з практики – не менше 20 сторінок стандартного аркушу (A4) рукописного або друкованого тексту (без допоміжних матеріалів, додатків, титульної сторінки, плану, списку використаної літератури). Текст друкується через 1,5 інтервали (14 кегль, шрифт Times

New Roman). Дозволяється користуватися інформаційними ресурсами Інтернету, з відповідними посиланнями на використані сайти та літературу. Недотримання названих вище вимог до оформлення й написання звіту з практики, призводить до зниження оцінки. При спробі студента обманути викладача й видати роботу, отриману безпосередньо з Інтернету за свою, студент отримує 0 балів без права переробити завдання. Всі звітні документи подаються у папці, титульна сторінка якої оформляється за зразком.

Завдання для поточного контролю:

1. Наявність детальної характеристики (назва навчального закладу, ступінь акредитації; місце знаходження; якісний склад педагогічних кадрів; контингент; керівний склад закладу).

2. Визначити проблеми над якими працює педагогічний колектив.

3. Ознайомитися з методами навчання

4. Ознайомитися зі структурою лекцій.

5. Ознайомитися з веденням класних журналів та документації.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) ставиться, якщо:

- всі розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту;

- розділи звіту не містять смислових та професійних помилок;

- звіт оформлено акуратно, з дотриманням чинних правил;

- звіт здано та захищено своєчасно;

- при захисті звіту на питання дано повні, чіткі та аргументовані відповіді.

Оцінка «добре» (40-89 балів) ставиться, якщо:

- всі розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту;
- розділи звіту містять незначні смислові та не містять професійних помилок;
- звіт оформлено акуратно, з дотриманням чинних правил, проте є декілька помилок; - звіт здано та захищено своєчасно;
- при захисті звіту на питання дано відповіді, але з деякими незначними помилками.

Оцінка «задовільно» (35-39 балів) ставиться, якщо:

- розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту, але є деякі відхилення від змісту;
- розділи звіту містять смислові та професійні помилки;
- звіт оформлено неакуратно, є декілька грубих помилок;
- звіт здано та захищено з незначним запізненням;
- при захисті звіту на питання дано нечіткі відповіді, з деякими помилками.

Оцінка «незадовільно» (менше 35 балів) виставляється, якщо:

- розділи звіту не відповідають вимогам робочої програми та змісту;
- розділи звіту містять грубі смислові та професійні помилки;
- звіт оформлено дуже неакуратно, багато грубих помилок;
- звіт здано та захищено зі значним запізненням;
- при захисті звіту на питання не дано відповідей, які б дозволили оцінити рівень засвоєння матеріалу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. П. Педагогіка. К.: Академія, 2002. 576 с.
2. Ягопов В. В. Педагогіка. К. : Академія, 2002. 496 с.
3. Бутенко Н. Ю., Грущенко Л. М. Педагогічна практика: підготування та реалізація : навч. посібник / за ред. Н.Ю. Бутенко. К. : КНЕУ, 2005. 184 с.
4. Асистентська педагогічна практика студентів (освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр»). Робоча програма та інструктивні матеріали / уклад. Д. Д. Герцюк, Л. О. Ковальчук, Т. В. Равчина, С. Б. Цюра. Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 56 с.
5. Клименко М. О., Прищепа А. М., Вознюк Н. М. Моніторинг довкілля : підручник. К. : Видавничий центр «Академія», 2006. 360 с.
6. Клименко М. О., Трушева С. С., Гроховська Ю. Р. Відновна гідроекологія порушених річкових та озерних систем (гідрохімія, гідробіологія, управління) Том III : навчальний посібник. Рівне : УДУВГП, 2004. 211 с.
7. Методологія та організація наукових досліджень в екології : підручник / Клименко М. О., Петрук В. Г., Мокін В. Б., Вознюк Н. М. Херсон : ПП «Олді-плюс», 2012. 475 с.
8. Екологія : навчальний посібник / Клименко М. О. та ін. Рівне : НУВГП, 2008.
9. Відновна гідроекологія порушених річкових і озерних систем (гідрохімія, гідробіологія, гідрологія, управління) Том II : навчальний посібник / Клименко М. О. та ін. Рівне, 1999. 198 с.

